

problém nepresnosti. Systémy, ktoré vydávajú štatistickú pravdepodobnosť za poznanie, nám v skutočnosti ponúkajú nanajvýš približné pravdy, ktoré sú niekedy v skutočnosti „halucináciami“. Nedostatočná kontrola zdrojov spolu s krízou žurnalistiky v teréne, ktorá si vyžaduje neustálu prácu pri zbere a overovaní informácií na miestach, kde sa udalosti odohrávajú, môže vytvárať ešte úrodnejšiu pôdu pre dezinformácie, čo vedie k rastúcemu pocitu nedôvery, zmätenosti a neistoty.

Možné spojenectvo

Za touto obrovskou neviditeľnou silou, ktorá ovplyvňuje nás všetkých, stojí len hŕstka spoločností, ktorých zakladatelia boli nedávno predstavení ako tvorcovia „osobnosti roka 2025“, teda architekti umelej inteligencie. To vyvoláva vážne obavy týkajúce sa oligopolnej kontroly algoritmickej systémov a umelej inteligencie, ktoré sú schopné jemne ovplyvňovať správanie a dokonca prepisovať ľudské dejiny – vrátane dejín Cirkvi – často bez toho, aby sme si to skutočne uvedomovali.

Výzva, ktorá nás čaká, nespočíva v zastavení digitálnej inovácie, ale v jej riadení a uvedomení si jej ambivalentného charakteru. Je na každom z nás, aby sme zdvihli hlas na ochranu ľudských bytostí a mohli tak tieto nástroje skutočne integrovať ako spojencov. Toto spojenectvo je možné, ale musí sa opierať o tri piliere: zodpovednosť, spoluprácu a vzdelávanie.

V prvom rade zodpovednosť. Tá sa môže špecifikovať v závislosti od konkrétnej úlohy ako česťnosť, transparentnosť, odvaha, schopnosť predvídať, povinnosť zdieľať vedomosti, právo byť informovaný. No vo všeobecnosti sa nikto nemôže vyhnúť vlastnej zodpovednosti voči budúcnosti, ktorú budujeme.

Všetci sme povolaní spolupracovať. Nijaký sektor nemôže čeliť výzve riadiť digitálnu inováciu a správu umelej inteligencie sám. Je preto potrebné vytvoriť ochranné mechanizmy. Všetky zainteresované strany – od technologického priemyslu po zákonodarcov, od kreatívnych spoločností po akademický svet, od umelcov po novinárov a pedagógov – musia byť zapojené do budovania a presadzovania uvedomeného a zodpovedného digitálneho občianstva.

Toto je cieľom vzdelávania: zvýšiť našu osobnú schopnosť kriticky premýšľať, hodnotiť spoľahlivosť zdrojov a možné záujmy, ktoré stoja za výberom informácií, ktoré sa k nám dostávajú, pochopiť psychologické mechanizmy, ktoré aktivujú, umožniť našim rodinám, komunitám a združeniam vypracovať praktické kritériá pre zdravšiu a zodpovednejšiu kultúru komunikácie.

Myšlienka na tento týždeň

Boh neľadá u teba slová, ale srdce.

(sv. Augustín)

Farský list, katolícky informačný bulletin vydávaný pre vnútornú potrebu Rímskokatolíckej farnosti Najsvätejšej Trojice, Udavské (udavské@abuke.sk).

Vydávaný bez jazykovej úpravy.

Číslo účtu Udavské: SK61 0900 0000 0000 8690 9062; Veľopolie: SK79 0900 0000 0004 6174 6905

Farský list

farnosti Najsvätejšej Trojice v Udavskom

17. máj 2026

Chrániť ľudské hlasy a tváre

Posolstvo Svätého Otca Leva XIV. k 60. svetovému dňu spoločenských komunikačných prostriedkov

Tvár a hlas sú jedinečné charakteristiky každého človeka; prejavuje sa cez ne jeho neopakovateľná identita a sú konštitutívnym prvkom každého stretnutia. Ľudia v antike to dobre vedeli. Preto starovekí Gréci na označenie človeka používali slovo „tvár“, ktoré etymologicky označuje to, čo je pred našim zrakom, miesto prítomnosti a vzťahu. Latinský termín persona zasa zahŕňa zvuk: nie hocijaký zvuk, ale nezameniteľný niečí hlas.

Tvár a hlas sú posvätné. Daroval nám ich Boh, ktorý nás stvoril na svoj obraz a podobu a povolal nás k životu Slovom, ktorým sa k nám on sám obrátil; Slovom, ktoré najprv po stáročia znelo v hlasoch prorokov a potom sa v plnosti čias stalo telom. Toto Slovo – toto Božie komunikovanie o sebe samom – sme mohli počuť a vidieť aj bezprostredne, lebo sa nám zjavilo v hlase a tvári Ježiša, Božieho Syna.

Boh chcel, aby bol človek od okamihu svojho stvorenia jeho partnerom v dialógu a vtlačil mu do tváre odraz Božej lásky, aby mohol prostredníctvom lásky naplno žiť svoje človečenstvo. Chrániť ľudské tváre a hlasy znamená teda chrániť túto pečať, tento nezmazateľný odraz Božej lásky.

Ak zlyháme v tejto ochrane, digitálna technológia môže radikálne zmeniť niektoré základné piliere ľudskej civilizácie, ktoré niekedy považujeme za samozrejmé. Simulovaním ľudských hlasov a tvárí, múdrosti a vedomostí, uvedomenia si a zodpovednosti, empatie a priateľstva, systémy známe ako umelá inteligencia nielen zasahujú do informačných ekosystémov, ale zasahujú aj do najhlbšej úrovne komunikácie, do vzťahov medzi ľuďmi. Nie je to teda technologická, ale antropologická výzva. Chrániť tváre a hlasy znamená v konečnom dôsledku chrániť samých seba.

Nevzdávajte sa svojho vlastného myslenia

Už dlho existuje mnoho dôkazov o tom, že algoritmy navrhnuté na maximalizáciu zapojenia do sociálnych médií – čo je pre platformy ziskové – odmeňujú rýchle emócie a - naopak, penalizujú ľudské prejavy, ktoré si vyžadujú viac času, ako je snaha o pochopenie a reflexia. Tým, že uzatvárajú skupiny ľudí do bublín ľahko dosiahnutého súhlasu či pobúrenia, tieto algoritmy oslabujú schopnosť počúvať a kriticky myslieť a zvyšujú sociálnu polarizáciu.

K tomu sa pridala naivná nekritická dôvera v umelú inteligenciu ako vševěduceho „priateľa“, poskytovateľa všetkých informácií, archívu všetkých spomienok, „orákula“ všetkých rád. To všetko môže ďalej oslabovať našu schopnosť analyticky a kreatívne myslieť, chápať významy, rozlišovať medzi syntaxou a sémantikou.

Hoci umelá inteligencia môže poskytovať podporu a pomoc pri manažmente komunikačných úloh, vyhýbanie sa vlastnému mysleniu a uspokojovanie sa s umelou štatistickou

Program sv. omši
18. – 24. máj 2026

	Udarské	Veľopolie
<i>Pondelok</i> Pondelok po 7. veľkonočnej nedeli		
<i>Utorok</i> Utorok po 7. veľkonočnej nedeli		
<i>Streda</i> Streda po 7. veľkonočnej nedeli		18.00 ZBP Andrea Židziková
<i>Štvrtok</i> Štvrtok po 7. veľkonočnej nedeli	18.00 ZBP Mária Koromhazová s rod.	
<i>Piatok</i> Piatok po 7. veľkonočnej nedeli	18.00 + Helena a Mária	
<i>Sobota</i> Sobota po 7. veľkonočnej nedeli	9.00 + rod. Prochazková, Kucerová, Sabová	
<i>Nedeľa</i> Zoslanie Ducha Svätého	10.30 ZBP rod Futejová, Marková, Bešaková	9.00 Za farnosť

Odpustky

Veriaci, ktorí sa zúčastní na verejnom speve alebo recitovaní hymnu Veni, Creator na slávnosť Zoslania Ducha Svätého, môže za zvyčajných podmienok získať úplné odpustky.

Letné kántrové dni

Letné kántrové dni sú v tomto týždni v stredu, piatok a sobotu, záväzný je jeden deň. Obsahom letných kántrových dní: Prosha za jednotu kresťanov alebo za duchovné povolania.

Udarské – upratovanie kostola

Upratovanie kostola v sobotu o 9.30: Božena Šalatová a Martina Bešaková.

Veľopolie – upratovanie kostola

Upratovanie kostola: rodina Čurillová č. 5 a rodina Čurillová č. 53.

Služba lektorov (18. – 24. máj)

Udarské

Štvrtok - Lucia Gajdošová

Piatok - Mária Nergešová

Sobota - Mária Feriková

Nedeľa - Jana Štofčíková a Ingrid Terkošová

Veľopolie

Streda - Daniela Trešňáková

Nedeľa - Laura Marková a Renáta Marková

kompiláciou môže v dlhodobom horizonte oslabiť naše kognitívne, emocionálne a komunikačné schopnosti.

V posledných rokoch systémy umelej inteligencie čoraz viac preberajú kontrolu nad produkciou textov, hudby a videí. Veľká časť ľudského kreatívneho priemyslu tak riskuje, že bude rozložená a nahradená označením „Powered by AI“, čím sa ľudia stanú iba pasívnymi konzumentmi nepremyslených myšlienok, anonymných produktov bez autorstva a lásky. Zatiaľ čo majstrovské diela ľudského génia v oblasti hudby, umenia a literatúry sa redukujú na obyčajné cvičisko pre stroje.

Otázka, ktorá nám leží na srdci, sa však netýka toho, čo dokáže alebo nedokáže stroj, ale toho, čo môžeme a budeme môcť urobiť my, ak budeme rásť v ľudskosti a poznaní s múdрым využívaním týchto mocných nástrojov, ktoré máme k dispozícii. Človek bol vždy v pokušení privlastniť si ovocie poznania bez námahy a vlastnej angažovanosti, bez skúmania a osobnej zodpovednosti. Vzdať sa tvorivého procesu a prenechať svoje mentálne funkcie a predstavivosť strojom však znamená pochovať talenty, ktoré sme dostali, aby sme rástli ako ľudia vo vzťahu k Bohu a iným. Znamená to skryť svoju tvár a umlčať svoj hlas.

Byť alebo predstierať: simulácia vzťahov a reality

Keď sledujeme naše informačné toky (feed), je čoraz ťažšie rozlíšiť, či komunikujeme s inými ľuďmi, alebo s „botmi“ či „virtuálnymi influencermi“. Netransparentné zásahy týchto automatizovaných agentov ovplyvňujú verejné diskusie a rozhodnutia ľudí. Najmä chatboty založené na veľkých jazykových modeloch (LLM) sa ukazujú ako prekvapivo účinné v skrytom presvedčaní prostredníctvom neustálej optimalizácie personalizovanej interakcie.

Technológia, ktorá využíva našu potrebu vzťahov, môže mať nielen bolestivé dôsledky pre osud jednotlivcov, ale môže tiež poškodiť sociálnu, kultúrnu a politickú štruktúru spoločnosti. K tomu dochádza, keď nahradíme vzťahy s inými ľuďmi umelou inteligenciou, ktorá je vyškolená na katalogizovanie našich myšlienok a následne na vytváranie sveta zrkadiel okolo nás, kde je všetko vytvorené „na náš obraz a podobu“. Týmto spôsobom sa necháme okradnúť o možnosť stretnúť sa s druhým, ktorý je vždy od nás odlišný a s ktorým sa môžeme a musíme naučiť konfrontovať. Bez prijatia odlišnosti nemôže existovať ani vzťah, ani priateľstvo.

Riziko je veľké. Sila simulácie je taká veľká, že umelá inteligencia nás môže oklamať vytvorením paralelných „realít“, pričom si prisvojí naše tváre a hlasy. K tomu sa pridáva